

Zpráva o činnosti Archivu Národního technického muzea v Praze za rok 2009

Přehled hlavních úkolů podle schváleného plánu

1. Záchrana archiválií po povodních 2002 (vysoušení, desinfekce, revize, nové třídění a zpracování fondů a sbírek, zpřístupnění).
2. Stěhování archiválií z provizorií do nových depozitářů na Letné a v Čelákovících
3. Třídění a pořádání dosud nezpracovaných fondů a sbírek
4. Digitalizace fondů a sbírek archivu, jejich zpřístupňování v elektronické podobě
5. Zajištění provozu badatelny v plném rozsahu
6. Vlastní studijní činnost a její prezentace formami přednášek a publikací
7. Spolupráce s odbornými odděleními NTM při tvorbě nových expozic
8. Aktivní účast na odborných konferencích a seminářích týkajících se dějin techniky a průmyslu, problematiky muzejnictví a archivnictví

Personální obsazení archivu NTM v roce 2009

V abecedním pořadí:

Ing. Petr Cenker – správa sbírky k dějinám letectví (tzv. letecký archiv)

Dr. Jan Hozák – vedoucí archivu, správa sbírky oborové dokumentace

Mgr. Kateřina Lounová – správa sbírek fotografií a grafiky, digitalizace

Dr. Milada Sekyrková, CSc. – správa sbírky vzpomínek a rukopisů

Mgr. Lenka Týmalová – služba ve studovně, pořádání sbírky cirkulářů

Dr. Zdeněk Vácha – správa fondů, elektronická evidence, spisová služba v NTM

I. Správa fondů a sbírek

Vysoušení archiválií po povodni 2002

Pokračovalo na vysoušecím pracovišti v rozsahu 38 kartonů; plynulost prací narušilo přerušení desinfekce z finančních důvodů; v depozitářích pokračovaly evidenční a lokační práce.

Pro výstavbu nové depozitární haly v Čelákovících (NH 3) byly odevzdány podklady a požadavky, které byly zapracovány do projektu. Stavba haly, určené převážně pro archivní materiál, začne na jaře 2010, půjde-li vše podle plánu, měl by se materiál navážet na podzim 2011.

Delimitace fondů

Z archivu NTM byly se souhlasem Archivní správy MV předány zlomky fondů do Národního archivu – Hodač, Česká společnost cukerní, Jednota pro povzbuzení průmyslu v Čechách); do Archivu hl. m. Prahy (Pinkasové, Pražské vzorkové veletrhy); SOA Litoměřice (Czerny, Fiedler, Fischer, Fleischhauer Verein, Konsum- u. Spargenossenschaft..., Mannergesangverein Lyra...Schumburg, Prade, Zimmermann, Brauns, Proksch, Leier, Ulrich, Arqus Luftfahrt-Apparatebau).

Pořádání fondů a sbírek:

V archivu NTM je evidováno 583 fondů a sbírek v metráži 1285 bm; nezpracovaná část tvoří 857 bm, zpracovaná 427 bm, z toho inventarizovaná 181 bm. (viz tabulka v příloze).

746 Elstner, 756 Paulus, 801 sbírka přednášek, 815 Mirtes; pokračováno v pořadacích pracích na 574 - Spolek NTM

Konverze fondů do programu Janus: 602 Brichta, 738 Výzkumný ústav matematických strojů, 712 Skopec, 576 Matějka, 18 Ruston, 19 Breitfeld Evans, 20 Breitfeld Daněk. Celkem je převedeno 132 inventářů.

Pokračovala práce na databázi a rejstřících sbírky vzpomínek a rukopisů. V průběhu roku 2009 pořízeny rejstříky u cca 600 svazků. Jmenný rejstřík má 59097 hesel, místní 9548 hesel, věcný 432 hesel.

Ve spolupráci s oddělením Foto kino pořádána firemní literatura oboru fotografická a filmová technika (cca 120 kartonů).

Nové zápisy do evidence PeVA – 811 Stejskal, 812 Gessner, 813 Havránek, 814 Neff, 815 Mirtes, 817 Atari klub, 754 Monzer; průběžně aktualizovány starší zápisy. Instalována nová verze programu.

Provedena revize pozitivů fotografické sbírky a jejich přebalení do nekyselých obalů (cca 2700 ks), dále 145 kusů fotografických alb a negativů malých formátů. Současně s tím probíhala digitalizace, za rok 2009 činil počet digitalizovaných obrazů 2300 ks, z čehož 200 ks bylo ze sbírky grafiky, ostatní fotografie.

Sbírka dokumentů k dějinám železnic – proveden soupis materiálu v depozitáři Čelákovice.

Ve spolupráci s p. Z. Hrdinou identifikována řada dosud neurčených fotografií a tisků. Dále pokračováno ve zpracování sbírky J. Smíška k historii železnic.

V prvním pololetí roku 2009 byly přestěhovány všechny archiválie z pronajatého depozitáře AMP na Chodovci do nové haly NH 2 v Čelákovících (rozsah cca 200 kartonů a 40 desek výkresové dokumentace). Zde uloženy v provizoriu, ale v dobrých podmínkách. Po dostavbě NH 3 budou definitivně uloženy v nových archivních depozitářích.

Na Letné stále zbývá vyřešit uskladnění filmů, které jsou momentálně uloženy v objektu H 3.

Spolupráce s jinými institucemi a akce v NTM

Zápůjčka faksimile plánu Rudolfovy štolý na výstavu Praha španělská na Pražském hradě.

Zápůjčka portrétu Josefa Resslera na výstavu Osobnosti české techniky do Technického muzea v Brně.

Zápůjčka plakátu f. Baťa do Národní galerie pro výstavu Fenomén Baťa

Muzeum Českého krasu v Berouně – poskytnutí elektronických podkladů z archivu NTM pro výstavu Podnikatelé a průmyslníci z regionu Berounska;

Výstava ke konferenci Věda a technika v českých zemích 1945 – 1960 v NTM – poskytnutí podkladů – dokumentů obrazových i textových (fotografie, periodika, firemní tisky).

Podklady pro dokumentární film o F.J. Gerstnerovi (spolupráce s ČVUT a Českou televizí)

Spolupráce s Výzkumným centrem průmyslového dědictví při ČVUT (Bienále Industriální stopy, příprava publikací, obrazový materiál).

Poskytnutí digitálních materiálů k výstavě 100 let elektrifikace zámku Hluboká.

Zápůjčka portrétu hraběte Jana Harracha do Krkonošského muzea v Jilemnici (dosud trvá).

Spisová služba

Zavedení nového elektronického systému spisové služby v NTM je spojeno s finančním vydáním. Čeká se na nákup softwaru. Provedeno: zpracování změn spisového a skartačního řádu pro elektronickou spisovou službu; revize vnitřních směrnic, výběr nového SW, příprava na zavedení datové schránky.

Spolupráce při tvorbě nových expozic v NTM

Ze sbírek a fondů archivu vybrány a skenovány materiály pro expozice dopravy, polygrafie, astronomie, strojírenství, hornictví, železniční muzeum v celkovém počtu cca 230 ks.

Akvizice

Od Francouzského institutu v Praze získáno darem 154 filmů a 54 videokazet (dokumenty s tematikou techniky, vynálezů, přírodních věd, průmyslu atd.).

Od soukromé osoby získány darem dokumenty k činnosti ATARI klubu z počátků výpočetní techniky v Československu (2. polovina 80. let 20. století).

Do archivu zakoupeny 2 zlaté pamětní mince s technickými náměty a 1 mince stříbrná k výročí Keplerových zákonů.

Do registratury NTM převzaty materiály náměstka pro odbornou činnost ing. Zdeňka Rasla.

Práce na scénářích k expozicím NTM

Pracovníci archivu napsali scénáře k expozici historie letectví a k expozici 100 let Národního technického muzea (Ing. P. Cenker, Dr. Jan Hozák). Po odevzdání scénářů pokračují průběžně další práce v souvislosti s přípravami stavby expozic.

Služby archivu veřejnosti

Badatelna archivu je v provozu od ledna 2009 po celý rok, vždy po týdnu se střídá průmyslový archiv a archiv architektury. Do konce roku zaznamenáno 442 (spolu s architekturou) návštěv dohromady z veřejnosti i z NTM (průmyslový archiv 85, ; celkem 178 včetně z NTM).

Na přípravě materiálu badatelům a badatelkám se podílely všechny pracovnice a všichni pracovníci archivu.

Spolupráce s časopisem HPM pokračovala až do jeho zániku (podzim 2009)

Rešerše pořízeny o osobnostech Stano Bloudka a Jana Čermáka pro badatele ze Slovinska. Celkem zodpovězeno veřejnosti 94 dotazů týkajících se archivních fondů a sbírek.

Spolupráce s médii

Spolupráce s ČT na cyklu pořadů Zašlapané projekty – vrtulník HC – 4, letoun Hodek HK – 101, medailon o Bertě Kinské – Suttnerové.

Pro Český rozhlas Vltava natočen cyklus 5 pokračování pořadu Příběh NTM podle stejnojmenné knihy J. Hozáka (listopad – prosinec 2009)

Setkání v NTM

Dne 29. dubna 2009 uspořádal archiv NTM a Muzeum architektury a stavitelství setkání archivářek a archivářů u příležitosti znovuotevření badatelny pro veřejnost. Po přednáškách zajištěna prohlídka pracovišť v NTM (restaurátorské dílny, vysoušecí pracoviště, badatelna, depozitáře, pořádací místnost). Při té příležitosti instalována výstavka archivních dokumentů.

Účast na výzkumných, publikačních a přednáškových akcích

.Z. Vácha – spolupráce na projektu Ústavu pro soudobé dějiny - „Intelligence postižená za 2. světové války“

Z. Vácha – ediční práce na Slovníku čs. techniků a vynálezců (1953 – 1956) /Vácha, Týmalová, Lounová, Sekyrková/

Z. Vácha, Velký slovník československých techniků – zapomenutý projekt NTM. Příspěvek na konferenci Věda a technika v českých zemích 1945 – 1960, NTM, 10/2009

Konference Věda a technika v českých zemích v poválečném období do konce 50. let 20. století (příspěvky Z. Vácha, M. Sekyrková, J. Hozák)

M. Sekyrková : Přednáškový kurz: Národní výtečníci: postavení elit v českých zemích od konce 18. stol. do roku 1918, Fakulta humanitních studií UK Praha, ZS, LS 2009/10; vedení diplomových prací, zkušební komise pro České dějiny v evropském kontextu.

M. Sekyrková, referát pod názvem: Metternich kontra Chotek? na konferenci Metternich a jeho doba v Plzni (4/2009); písemně v publikaci Metternich a jeho doba, edd. Budil I. – Šedivý, M., Plzeň 2009

M. Sekyrková, referát o Rudolfu Hotowetzovi na konferenci Učíme ekonomii 90 let, Vysoká škola ekonomická v Praze, 9/2009

M. Sekyrková, referát na konferenci Ženy a placená práce v historickém kontextu, FF UK Praha a Ostravská univerzita, 11/2009

M. Sekyrková: příspěvek Réflexion historique sur le processus de constitution des Archives du Musée National Technique de Prague et conséquences sur leur usage pour l'historiographie de l' Industrie des Pays de Bohême, XXIII. kongres pro dějiny vědy a techniky, Budapešť 8/2009

Prezentace posteru na téma Ideal Contribution of the Chemists to the National Technical Museum in Prague – na VII. mezinárodní konferenci historiků chemie v Soproni, 8/2009

M. Sekyrková, Ze stížností na pražské studenty v první polovině 19. století, in: Město a intelektuálové od středověku do roku 1848. Sborník z 25. vědecké konference AMP 2006, Documenta Pragensia XXVII, Praha 2008 (vyšlo 2009), s. 959 – 969;

M. Sekyrková, Pražské technické muzeum v období 2. světové války. In: Věda a technika v českých zemích v období 2. světové války, Práce z dějin techniky a přírodních věd 20, Praha 2009, s. 1 – 8;

J. Hozák, referát Veřejnost a její vztah k technickým a průmyslovým památkám v českém prostředí na konferenci Průmyslové dědictví: Ve vzduchoprázdnu mezi profesionály a amatéry v rámci Bienále industriální stopy v Praze, říjen 2009

J. Hozák, Výpravy do bílého ticha, v publikaci: Čas zdravého ducha v zdravém těle, Kapitoly z kulturních dějin přelomu 19. a 20. století, edd. D. Blümllová – P. Kubát a kol., České Budějovice 2009, str. 390 – 406;

Práce v interních komisích NTM

Předsedkyně redakční rady – dr. Milada Sekyrková, CSc.

Spolupráce s jinými organizacemi

Pracovní skupina pro přípravu návrhu nových základních pravidel pro zpracování archivního materiálu (Grant NAČR a AMP) – dr. Zdeněk Vácha

Výbor Společnosti pro dějiny věd a techniky při AV ČR – dr. Milada Sekyrková, CSc.

Dne 16. března 2010

PhDr. Jan Hozák
vedoucí archivu